

DIZAINPARAUGS

DIZAINPARAUGS — kas tas ir?

Dizainparaugs ir izstrādājuma vai tā daļas ārējais veidols, kas izriet no izstrādājuma vai tā rotājuma (ornamenta) īpatnībām, it sevišķi no līniju, apveida, krāsu, formas, virsmas struktūras vai izmantoto materiālu īpatnībām. Dizainparaugi var būt telpiski (modeļi), plakani (zīmējumi) vai to kombinācijas.

Ko var aizsargāt ar dizainparaugu?

Ar dizainparaugu var aizsargāt jebkura rūpnieciska vai amatniecības izstrādājuma formu, arī izstrādājuma krāsu salikumu un zīmējumu uz izstrādājuma virsmas, iepakojumu, grafiskus simbolus, zīmējumus un burtveidolus (šriftus).

D 15 548; soma; Iveta SEMJONOVA

D15520;vanna;TālvaldisMUZIKANTS

Kur ir spēkā dizainparauga aizsardzība?

Dizainparauga aizsardzību var iegūt, reģistrējot dizainparaugu valsts rūpnieciskā īpašuma iestādē. Dizainparaugs ir aizsargāts tikai tajā valstī, kur tas ir reģistrēts.

Dizainparaugu reģistrāciju Latvijā veic Latvijas Republikas Patentu valde, pamatojoties uz personas iesniegto reģistrācijas pieteikumu un saskaņā ar Dizainparaugu likuma noteikumiem.

Dizainparauga aizsardzību citās valstīs var iegūt:

- iesniedzot Kopienas dizainparauga reģistrācijas pieteikumu Eiropas Savienības Intelektuālā īpašuma birojā jeb EUIPO (agrāk – Iekšējā tirgus saskaņošanas birojs jeb ITSB) Alikantē (Spānija), tādējādi vienlaikus iegūstot dizainparauga aizsardzību vienlaikus visās Eiropas Savienības (turpmāk – ES) dalībvalstīs (pieteikumu var iesniegt tieši vai ar Patentu valdes starpniecību);
- iesniedzot dizainparauga pieteikumu Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācijas Starptautiskajā birojā Ženēvā (Šveicē), tādējādi iegūstot aizsardzību pieteicēja izvēlētajās Hāgas vienošanās par dizainparaugu starptautisko reģistrāciju Ženēvas akta dalībvalstīs;
- iesniedzot dizainparauga reģistrācijas pieteikumu jebkuras izvēlētas valsts rūpnieciskā īpašuma iestādē saskaņā ar šīs valsts normatīvo aktu prasībām.

Aa Āā Bb Cc Čč Dd Ee Ēē
Ff Gg Ģģ Hh Ii Īī Jj Kk Ķķ
Ll Łł Mm Nn Ņņ Oo Pp Qq
Rr Ss Šš Tt Uu Ūū Vv Ww
Xx Yy Zz

Ää Åå Ăă Ââ Ãã Ää Àà Āā Ēē Ēē Ēē
Êê Ëë Ìì Íí Îî Ïï Òò Óó Ôô
Õõ Øø Ùù Úú Ûû Üü Ûû Ûû
Ÿÿ Ýý Ññ Ññ Çç fl fi Œœ Æ
Đđ

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 € \$ £ ¥ ¤ %
‰ ° • † & () / [\] { } ! , . : ; ? ¡ ¢ ...
* @ \$ © ® ¶ · ¸ ¹ º » ¼ ½ ¾ + - < > = ^ _ ` ~ ¨ × ÷
µ ¶ · ¸ ¹ º » ¼ ½ ¾ + - < > = ^ _ ` ~ ¨ × ÷

**Maza ķilava ceha
dūmos žāvē ļoti
čīkstošu brūno
pludiņu zāģi?**

D15526; burtveidols; ASKETIC, SIA

Kādam dizainparaugam piešķir tiesisko aizsardzību?

Dizainparaugam jābūt:

- jaunam (tas nozīmē, ka identisks dizainparaugs nav ticis izpausts sabiedrībai, proti, nav publicēts, izstādīts vai laists tirgū pirms dizainparauga reģistrācijas pieteikuma vai prioritātes datuma);
- ar individuālu raksturu (tas nozīmē, ka kopiespaidam, ko dizainparaugs izraisa informētājam, jāatšķiras no kopiespaida, kuru šādam lietotājam izraisa jebkurš cits dizainparaugs, kas ticis izpausts sabiedrībai pirms tā dizainparauga reģistrācijas pieteikuma vai prioritātes datuma, kuram pieprasīta aizsardzība).

Dizainparaugs nezaudē tiesības uz aizsardzību, ja tas sabiedrībai izpausts ne agrāk kā 12 mēnešus pirms pieteikuma vai prioritātes datuma.

Par Latvijā spēkā esošajām dizainparaugu reģistrācijām informāciju var iegūt Patentu valdes tīmekļa vietnes sadaļā "Datubāzes":

<http://www.lrpv.gov.lv/lv/dizainparaugi/datubazes>

D 15 497; koka ietvars viedtālrunim; Kalvis KĀRKLINŠ

Kādam dizainparaugam nepiešķir tiesisko aizsardzību?

Tiesisko aizsardzību nepiešķir:

- izstrādājuma veidolam, kas ir pretrunā ar sabiedrisko kārtību vai sabiedrībā pieņemtajiem morāles principiem;
- izstrādājuma ārējā veidola īpatnībām, kas ir atkarīgas vienīgi no izstrādājuma tehniskajām funkcijām;
- izstrādājuma ārējā veidola īpatnībām, kurām jābūt veidotām noteiktā formā un izmēros, lai izstrādājumu, kuros šis dizainparaugs iekļauts vai īstenots, varētu mehāniski savienot ar citu izstrādājumu, ievietot citā izstrādājumā, novietot tam apkārt vai pie tā, turklāt abi izstrādājumi spētu pildīt savas funkcijas;
- kompleksa izstrādājuma daļām (komponentiem), kas nav redzamas, kad patērētājs lieto komplekso izstrādājumu (izstrādājuma tehnisko apkopi un remontu neņem vērā).

D 15 560; automašīnas dizains; LATERLTD, SIA

Dizainparauga reģistrācija Latvijā (nacionālā reģistrācija)

Latvijā reģistrēts dizainparaugs nodrošina īpašniekam izņēmuma tiesības tikai Latvijas teritorijā.

Dizainparauga reģistrācijas pieteikumu var iesniegt tiešsaistē, izmantojot e-pakalpojumu: <https://www.lrpv.gov.lv/lv/pakalpojumi/dizainparauga-pieteikuma-iesniegsana>

Pieteikuma veidlapa papīra formātā ir atrodama Patentu valdes tīmekļa vietnē: <http://www.lrpv.gov.lv/lv/dizainparaugi/veidlapas>

Pieteikumā ir jānorāda pieteicējs, dizainers, izstrādājuma nosaukums un jāpievieno attēli, kas sniedz skaidru un nepārprotamu priekšstatu par dizainparauga īpatnībām. Ja pieteicējs vēlas, pieteikumā var ietvert arī dizainparaugu starptautiskās klasifikācijas (Lokarno klasifikācijas) indeksu. Ar klasifikāciju var iepazīties: <https://www.lrpv.gov.lv/lv/lokarno-klasifikacija>

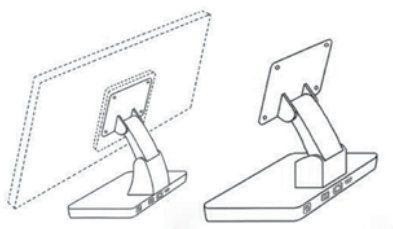
Pieteikumā var ietvert lūgumu reģistrēt arī vairākus dizainparaugus, ja tos var attiecināt uz vienu no to pašu Lokarno klasifikācijas klasi.

Tā kā dizainparauga tiesiskās aizsardzības apjoms vērtē, pamatojoties uz reģistrācijā un oficiālajā publikācijā ietvertajos attēlos redzamajām dizainparauga īpatnībām, ļoti svarīgi ir reģistrācijai iesniegt kvalitatīvus attēlus. Ja izstrādājums ir telpisks, var būt nepieciešami attēli, kuros izstrādājums attēlots no dažādiem skatpunktiem.

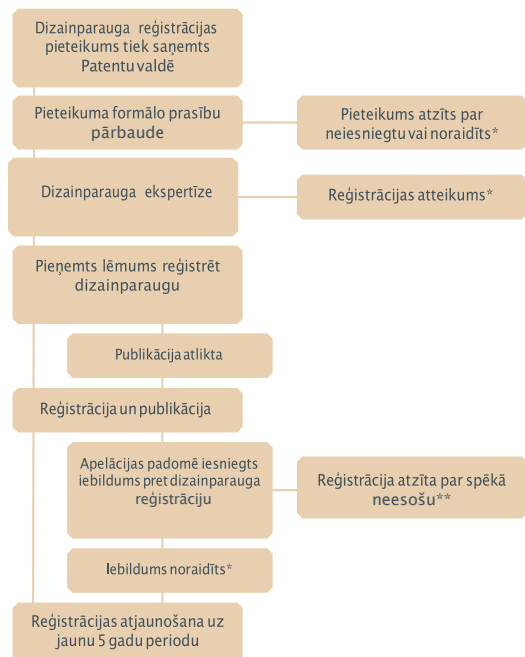
D 15 477; trīsritenis; Viktors ŠVEIDE

Aizsardzību var prasīt ne tikai uz visa izstrādājuma ārējo izskatu, bet arī tikai uz kādu izstrādājuma daļu, pārējo iezīmējot, piemēram, ar pārtrauktām līnijām.

D 15 551; plakans galda dators monitora paliktņa veidā; Volodymyr CHEREMUKHIN

Dizainparaugu reģistrācijas procedūra

* lēmums var tikt apstrīdēts, iesniedzot apelāciju Patentu valdei

** lietu var no jauna izskatīt tiesā

Mēneša laikā no pieteikuma iesniegšanas dienas ir jāveic pieteikuma maksa. Maksas apmērs ir atkarīgs no pieteikumā ietvertu dizainparaugu skaita – ja pieteikumā ietvertu dizainparaugu skaits pārsniedz vienu, ir jāmaksā papildmaksa. Patentu valdes tīmekļa vietnē tiešsaistē iesniegtiem un turpat uzreiz apmaksātiem pieteikumiem ir piemērojama maksas atlaide 10% apmērā. Informācija par dizainparauga reģistrēšanas izmaksām **pieejama Patentu valdes tīmekļa vietnes sadaļā “Dizainparaugi” - “Izmaksas”**: <http://www.lrv.gov.lv/lv/dizainparaugi/izmaksas>

Patentu valde veic reģistrācijai iesniegtā dizainparauga ekspertīzi. Vispirms tiek veikta pieteikuma formālā pārbaude – vai pieteikums ir pareizi sastādīts un satur visus nepieciešamos komponentus. Šajā posmā dizainparaugs vēl netiek vērtēts. Ja pieteikumā ir kļūdas vai nepilnības, Patentu valde attiecīgā pieprasījumā lūdz pieteicēju tās novērst. Ja jau sākotnēji pieteikums noformēts atbilstoši prasībām un ir samaksāta pieteikuma maksa, pieteicējam tiek izsūtīta ziņojuma par materiālu saņemšanu un tālāko pieteikuma izskatīšanas gaitu.

Pēc tam seko dizainparauga ekspertīze. Patentu valde pārbauda dizainparauga atbilstību definīcijai un to, vai dizainparaugs nav pretrunā ar sabiedrisko kārtību un sabiedrībā pieņemtajiem morāles principiem. Ja dizainparaugs atbilst likumā norādītajām prasībām, tas tiek atzīts par reģistrējamu. Pēc reģistrācijas maksas veikšanas dizainparaugs tiek reģistrēts, publicēts Patentu valdes oficiālajā izdevumā un ietverts publiskajā dizainparaugu datubāzē.

Triju mēnešu laikā no dizainparauga publikācijas dienas ikviens ieinteresēta persona atbilstoši Dizainparaugu likumā norādītajam var iesniegt iebildumus pret dizainparauga reģistrāciju. Visbiežāk izmantotie pamatojumi dizainparauga reģistrācijas atzīšanai par spēkā neesošu ir novitātes un individuālā rakstura trūkums vai fakts, ka dizainparaugā ir tikusi izmantota pazīstama preču zīme. Iebildumus izskata Rūpnieciskā īpašuma apelācijas padome (turpmāk – Apelācijas padome). Ja iebildums ir pamatots, Apelācijas padome to apmierina un dizainparauga reģistrācija tiek atzīta par spēkā neesošu. Veiktie maksājumi šādā gadījumā netiek atmaksāti.

Pēc iebilduma termiņa beigām dizainparauga reģistrāciju ir iespējams apstrīdēt tiesā (Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa).

D 15 499; sērkokiņu kārbīņas apvalks; Eduards KUDIŅŠ

Kopienas dizainparauga reģistrācija

Kopienas dizainparauga regulējumu nosaka Eiropas Savienības Padomes 2001. gada 12. decembra Regula (EK) Nr. 6/2002 par Kopienas dizainparaugiem.

Kopienas dizainparaugi tiek reģistrēti EUIPO Alikantē (Spānijā), un reģistrācija vienlaikus attiecas uz visām ES dalībvalstīm. Latvijas teritorijā Kopienas dizainparaugam un Latvijā reģistrētam dizainparaugam ir vienādas tiesības.

Pirms reģistrācijas pieteikuma iesniegšanas pieteicējam ir jāpārbauda, vai līdzīgs dizainparaugs jau nav reģistrēts kādā no ES dalībvalstīm. **Plaša informācija par ES, nacionālā un starptautiskā līmenī pieteiktiem un reģistrētiem dizainparaugiem ir pieejama meklēšanas rīkā "Designview":** <https://www.tmdn.org/tmdsview-web/welcome>

Lai reģistrētu Kopienas dizainparaugu, EUIPO ir jāiesniedz dizainparauga reģistrācijas pieteikums un jāsamaksā pieteikuma maksa. Pieteikumu var aizpildīt latviešu valodā un to var iesniegt elektroniski vai papīra formātā. Pieteikumā var tikt iekļauts neierobežoti liels skaits dizainparaugu, ja tie ir klasificējami vienā Lokarno klasifikācijas klasē. Par katru pieteikumā iekļauto dizainparaugu ir jāmaksā maksa. **Pieteikuma formas dizainparauga reģistrācijai ir atrodamas:** <https://euipo.europa.eu/ohimportal/lv/rcd-route-to-registration>

Informācija par pieteikuma maksām ir atrodamā: <https://euipo.europa.eu/ohimportal/lv/rcd-fees-and-payments>

Pēc pieteikuma saņemšanas EUIPO pārbauda tā atbilstību formālajām prasībām un veic dizainparauga ekspertīzi, nosakot dizainparauga atbilstību definīcijai un to, vai dizainparaugs nav pretrunā ar sabiedrisko kārtību un sabiedrībā pieņemtajiem morāles principiem. Ja dizainparaugs tiek atzīts par reģistrējamu, to publicē EUIPO oficiālajā izdevumā un ievieto publiskajā dizainparaugu datubāzē.

Atbilstoši Regulas nosacījumiem, jebkura fiziska vai juridiska persona var iesniegt iesniegumu EUIPO reģistrēta Kopienas dizainparauga atzīšanai par spēkā neesošu.

001390942-0001; bezpilota gaisa kuģis; RĪGAS TEHNISKĀ UNIVERSITĀTE

Dizainparauga starptautiskā reģistrācija

Dizainparaugu starptautisko reģistrāciju regulē Hāgas vienošanās par dizainparaugu starptautisko reģistrāciju Ženēvas akts. Ženēvas akta nosacījumi attiecas uz valstīm, kuras ir tam pievienojušās.

Tā kā Latvija kopš 2005. gada 26. jūlija ir Ženēvas akta dalībvalsts, Latvijas dizainparaugu pieteicēji var izmantot šī līguma garantētās priekšrocības un ar vienu reģistrācijas pieteikumu nodrošināt dizainparaugam aizsardzību visās pieteicēja izvēlētajās Ženēvas akta dalībvalstīs. **Hāgas nolīguma dalībvalstu saraksts ir atrodamas:** <http://www.wipo.int/hague/en/members/>

Reģistrācijas izmaksas ir atkarīgas ne tikai no izvēlēto valstu, bet arī no pieteikumā ietvertu dizainparaugu skaita (pieteikumā var iekļaut vairākus vienai klasifikācijas klasei atbilstošus dizainparaugus).

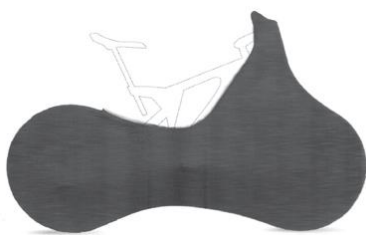
Maksu kalkulators pieejams: <http://www.wipo.int/about-wipo/en/finance/hague.html>

Piedāvātajā sarakstā atzīmējot visas valstis, uz kurām pieteicējs vēlas attiecināt reģistrāciju, precīzi tiek aprēķināta par tiesību iegūšanu Šveices frankos maksājamā summa (pēc dizainparauga reģistrācijas jaunas valstis, uz kurām īpašnieks vēlētos paplašināt iegūtās tiesības, pievienot vairs nav iespējams).

Informāciju par starptautiski reģistrētajiem dizainparaugiem var iegūt, apmeklējot Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācijas (WIPO) datubāzi: <http://www.wipo.int/designdb/hague/en/>

Lai atrastu uz Latviju attiecinātās reģistrācijas, ailē *Designated Contracting Parties* jāieraksta Latvijas divburtu kods (LV).

Pieteikums jāiesniedz WIPO Starptautiskajā birojā Ženēvā (Šveicē) un tas jāizdara pieteicējam personīgi vai arī ar profesionāla patentpilnvarnieka starpniecību. **Starptautiskās reģistrācijas pieteikuma veidlapa ir atrodama Patentu valdes tīmekļa vietnē:** <http://www.lrvp.gov.lv/lv/dizainparaugi/veidlapas>

DM/085234; velosipēda pārsegs; VELO SOCK, SIA

Kādas ir reģistrēta dizainparauga īpašnieka galvenās tiesības?

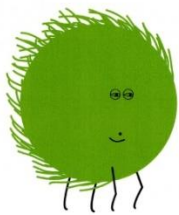
Neviens bez īpašnieka piekrišanas nedrīkst komerciālos nolūkos izmantot reģistrētu dizainparaugu vai objektu, kura kopējais vizuālais iespaids neatšķiras no šā dizainparauga, proti, nedrīkst ražot šādus izstrādājumus, pārdot, reklamēt, lietot, glabāt, eksportēt vai importēt tos. Konstatējot reģistrēta dizainparauga izmantošanu bez īpašnieka atļaujas, var griezties tiesā ar prasību par nelikumīgu dizainparauga izmantošanu un pieprasīt atlīdzināt radušos zaudējumus.

Īpašnieks dizainparaugu var pārdot, dāvināt, iekļāt, novēlēt mantojumā (kā jebkuru citu savu īpašumu) vai ar licences līgumu nodot citai personai tiesības to lietot.

Kā darbojas dizainparauga reģistrācija?

Gan Latvijā, gan ES, gan starptautiski reģistrēts dizainparaugs nodrošina izņēmuma tiesības attiecīgajā teritorijā. Reģistrācija ir spēkā 5 gadus, skaitot no pieteikuma datuma. Šim termiņam beidzoties, reģistrāciju var atjaunot ikreiz uz jaunu 5 gadu periodu līdz 25 gadu (maksimālajam) aizsardzības termiņam.

Dizainparauga īpašniekam ir tiesības marķēt izstrādājumus, kuros šis dizainparaugs ir īstenots vai iekļauts, ar brīdinājuma marķējumu – aplī ietvertu burtu D – © , vai tekstu, kas brīdina par spēkā esošo dizainparauga reģistrāciju.

D 15 472; mācību lelle; BALTICBUSINESS NETWORK, SIA

Vai var aizsargāt neregistrētu dizainparaugu?

- Jā, neregistrētu dizainparaugu var aizsargāt pēc Autortiesību likuma noteikumiem (kā dizaina darbu), iesniedzot prasību tiesā par autortiesību pārkāpuma atzīšanu un zaudējumu atlīdzību. Neregistrētu dizainparaugu var aizsargāt arī saskaņā ar Konkurences likuma noteikumiem, iesniedzot prasību tiesā par negodīgas konkurences gadījumu, ja var pierādīt, ka pārkāpējs atdarina cita tirgus dalībnieka preču ārējo izskatu vai iepakojumu.
- Dizainparaugu var aizsargāt pret tiešu kopēšanu kā neregistrētu Kopienas dizainparaugu trīs gadu laikā no brīža, kad tas pirmo reizi darīts pieejams sabiedrībai ES (publicēts, izstādīts, laists tirgū).

Informācija pieteicējiem

Informācija par dizainparaugu aizsardzību:

Patentu valdes tīmekļa vietnē: <http://www.lrpv.gov.lv>

Informāciju var saņemt arī, zvanot uz tālruni 67099600 un rakstot uz e-pastu pasts@lrpv.gov.lv

Saņemt konsultācijas par dizainparaugu pieteikumu iesniegšanu, iesniegt dizainparaugu pieteikumus piekļūt informācijas resursiem par dizainparaugiem, saņemt konsultācijas par to izmantošanu, kā arī pasūtīt dizainparaugu meklējumus:

Patentu valde

Raiņa bulvāris 15, Rīga, LV-1050

Klientu apkalpošanas laiks:

Darba dienās 9:00 – 17:00

Buklets sagatavots pēc Latvijas Republikas Patentu valdes iniciatīvas ar Eiropas Savienības Intelektuālā īpašuma biroja finansiālu atbalstu.